

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 9. Vtrum Sacra Doctrina, seu Theologia sit sapientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

conclusio quoad certitudinem sequitur debiliorem partem, & si purè naturaliter inferatur non potest esse certior altera præmissarum, concedo; & dependenter ab actu voluntatis non potest esse certior altera præmissarum, nego; & nego consequentiam. Intellectus per sacram doctrinam eo ipso, quod videt conclusionem esse euidenter connexam cum diuina reuelatione, firmitus illi assentitur, quam alteri præmissarum, cui assentitur ex motiuo purè naturalitatis vt non videat esse connexam cum diuina reuelatione, vt magis explicabitur in tractatu de fide. Adde, quod ad hoc, vt sacra doctrina sit simpliciter certior alijs scientijs, sufficit, vt firmitus adhæreat conclusionibus, quas infert ex vtraque præmissa reuelata, ac de ea solum in hoc sensu loquitur Sanctus Thomas.

12. Ad 1. nego minorem. Ad probationem, distingo maiorem: scientia, de cuius principijs, & conclusionibus dubitari potest ex imperfectione intellectus, est secundum quid minus certa, quam scientia, de cuius principijs dubitari non potest, concedo; est simpliciter minus certa certitudine infallibilitatis, & adhesionis, nego: distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Quia vt dicit Aristoteles 2. Metaph. cap. 2. intellectus noster ita se habet ad manifestissimam naturam, sicut oculus nocturne ad lumen Solis, quæ secundum se sunt certiora, & magis indubitabilia, possunt esse minus certa, & minus indubitabilia nostro intellectui, ideoque intellectus noster ex sua imperfectione, & debilitate potest dubitare de articulis fidei, & de conclusionibus ex ijs illatis. Licet intellectus noster de articulis fidei habeat cognitionem minus certam certitudine indubitabilitatis, quam de principijs scientiarum naturalium, tamen cognitio de articulis fidei est expetibilior, quam certissima cognitio de principijs naturalibus, quia vt dicit Aristoteles lib. 1. de Part. anim. cap. 5. Minimum, quod potest haberi de cognitione rerum altissimarum, desiderabilius est, quam certissima cognitio, quæ habetur de minimis rebus; & proportionaliter in casu nostro obscura cognitio de articulis fidei est expetibilior euidentissima cognitione de principijs naturalibus.

13. Ad 2. distingo maiorem: proprium scientiæ inferioris, & subalternatæ est ex necessitate sumere principia à scientia superiori, & subalternante, concedo; non ex necessitate, sed ad quandam maiorem manifestationem, & extensionem, nego; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Scientiæ inferiores ex necessitate sumunt principia à scientijs superioribus, eo pacto, quo Musica ex necessitate sumit sua principia ab Arithmetica. Scientiæ autem superiores, licet non indigeant principijs scientiarum inferiorum, tamen possunt scientijs inferioribus vt vt ancillis, assumendo earum principia, & conclusiones, ad magis manifestanda ea, quæ tradun-

tur in scientijs superioribus: Ex.gr. Metaphysica potest vt doctrinis, quæ traduntur in Physica, & Mathematica, ad magis explicanda ea, quæ traduntur in Metaphysica. In casu nostro sacra doctrina non indiget scientijs philosophicis: nam ex principijs reuelatis potest inferre innumeras conclusiones; sed vtitur scientijs philosophicis tanquam ministris, & ancillis ad explicanda ea, quæ ad sacram doctrinam spectant, proportionaliter ac facultates architectonicæ vtuntur ministrantibus, & Politica, seu Civilis vtitur militari. Ideo Prouerb. 9. Theologia comparatur ad alias scientias, sicut domina ad ancillas, & dicitur: *Miste ancillas suas vocare ad arcem*. Adde, quod sacra doctrina vt debet scientijs philosophicis, non propter defectum, & insufficienciam sacre doctrinæ, sed propter defectum intellectus humani, qui ex his, quæ cognoscuntur per rationem, & discursum naturalem, facilius manuducitur ad cognoscenda ea, quæ sunt supra rationem, & discursum naturalem, qualia sunt quæ traduntur in sacra doctrina.

Q V Æ S T I O IX.

Virum sacra doctrina, seu Theologia sit Sapientia.

S. Th. q. 1. art. 6.

1. **V**idetur non esse sapientia, primò quia ex Aristotele 1. Metaph. cap. 2. Sapientis est ordinare ceteras scientias, illisque tradere principia, non autem ordinari, ac accipere principia à scientia superiore, ac proinde nulla scientia accipiens sua principia à scientia superiore meretur nomen sapientiæ; sed sacra doctrina accipit sua principia à scientia superiore, hoc est à scientia diuina, vt dictum est qu. 6; ergo &c.

2. Secundò vt dicit Aristoteles 6. Ethic. cap. 7. Sapientia est veluti caput scientiarum, quia probat principia aliarum scientiarum; sed sacra doctrina non probat principia aliarum scientiarum; ergo.

3. Tertiò sapientia non acquiritur studio, sed habetur per infusionem, ideoque Isai. 11. numeratur inter septem dona Spiritus Sancti, quæ nobis diuinitus infunduntur; sed sacra doctrina acquiritur studio; ergo.

4. Respondeo, quod sacra doctrina, seu Theologia inter omnes humanas sapientias est maximè sapientia, ac non solum est sapientia in aliquo genere, sed est sapientia simpliciter.

5. Probatur; nam ille dicitur sapiens in vnoquoque genere, qui considerat causam altissimam illius generis; ac proinde ille dicitur sapiens simpliciter, & absolutè, qui considerat altissimam causam vniuersi, quæ Deus est; sed sacra doctrina propriissimè considerat Deum in quantum est altissima causa; ergo qui

qui habet sacram doctrinam est simpliciter, & maximè sapiens, adeoque ipsa sacra doctrina est simpliciter, & maximè sapientia.

6. Probatur maior: nam sapientis est ordinare, & iudicare de ijs, quæ spectant ad aliquod genus; sed iudicium de inferioribus fertur per altiorē causam; ergo in vnoquoque genere ille maximè potest ordinare, & iudicare, adeoque est maximè sapiens, qui considerat altissimam causam illius generis. Confirmatur inductione: nam quia in genere ædificij altissima causa est finis, ille, qui considerat finem ædificij, seu in ordine ad finem disponit formam ædificij, & reliqua, quæ spectant ad finem, dicitur sapiens, & Architectus, hoc est princeps artium respectu inferiorum artificum, qui dolant ligna, vel parant lapides; ideoque Apostolus 1. ad Corinth. 3. dicit: *Ut sapiens Architectus fundamentum posuit*. Similiter quia in genere agibilium in humana vita altissima causa est vltimus finis humanæ vitæ, prudens, qui considerat vltimum finem humanæ vitæ, & ordinat actus humanos ad vltimum finem, dicitur sapiens; ideoque Prouerb. 10. dicitur: *Sapientia est viro prudentia*; ergo constat ratione, & inductione, quod in vnoquoque genere sapiens dicitur, qui considerat altissimam causam illius generis; ergo simpliciter sapiens erit, qui maximè considerat altissimam causam vniuersi, quæ Deus est; ideoque ab Augustino 12. de Trinit. cap. 14. Sapientia dicitur esse diuinorum cognitio.

7. Probatur iam minor, quod nimirum sacra doctrina maximè consideret Deum, qui est altissima causa vniuersi. Nam illa doctrina, quæ considerat Deum, seu primam causam vniuersi, non solum secundum ea, secundum quæ est cognoscibilis per creaturas, & est cognitus à Philosophis iuxta illud Apostoli ad Rom. 1. *Quod notum est Dei manifestum est in illis*, sed etiam secundum ea, secundum quæ Deus naturaliter cognoscitur solum à se ipso, à creaturis autem solum potest cognosci per diuinam reuelationem, maximè considerat primam causam, & magis etiam, quam Metaphysica, seu naturalis Theologia: sed sacra doctrina considerat Deum etiam secundum Trinitatem Personarum, & secundum alia plura, secundum quæ est naturaliter notus tantum sibi ipsi, & à creaturis est cognoscibilis solum per reuelationem; ergo.

8. Ad 1. distingo maiorem: nulla scientia accipiens sua principia à scientia humana superiore meretur nomen sapientiæ, concedo maiorem; à scientia diuina, à qua sicut à summa sapientia omnis humana sapientia derivatur, nego maiorem; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Sapientia humana, qualem habemus pro statu vitæ præsentis, non debet accipere sua principia ab alia scientia humana, quam habeamus pro hoc statu: potest accipere principia à scientia diuina, & Beatorum, cuius scientiæ est quædam participatio.

9. Ad 2. distingo maiorem: sapientia est veluti caput aliarum scientiarum, quia probat principia aliarum scientiarum, vel de illis iudicat, concedo: quia præcisè probat, nego; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Sapientia est caput scientiarum, quia vel probat principia aliarum scientiarum, vel de illis iudicat. Cum enim de suis principiis habeat summam certitudinem, quidquid in alijs scientijs inuenit contrarium suis principiis, iudicat, & condemnat vt falsum. Sacra doctrina non probat principia scientiarum philosophicarum, quia talia principia vel sunt per se nota, adeoque non indigent probatione, vel debent probari per principia per se nota altioris scientiæ, adeoque probari non possunt per principia sacre doctrinæ, quæ non sunt per se nota, sed per reuelationem accepta. Solum igitur iudicat de alijs scientijs, ac de earum principiis, & quidquid in eis inuenit contrarium principiis reuelatis, condemnat vt falsum, iuxta illud Apostoli 2. Corinth. 10. *Consilia destruens, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei*. Quia sacra doctrina iudicat de omnibus alijs scientijs est sapientia, & princeps, ac veluti caput scientiarum.

10. Ad 3. distingo maiorem: sapientia, per quam iudicatur de Deo, & de diuinis per modum inclinationis, non habetur studio, sed solum per infusionem Spiritus Sancti, concedo: sapientia, per quam iudicatur de Deo, & de diuinis per modum cognitionis, non habetur studio, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Dupliciter potest quis rectè iudicare de aliquo, puta de agendis; primò per modum inclinationis; secundò per modum cognitionis. Ex.gr. dupliciter potest quis rectè iudicare de ijs, quæ spectant ad virtutes: primò per modum inclinationis. Qui enim est probus, & rectè dispositus ad actus virtutum, per modum inclinationis rectè iudicat de ijs, quæ sunt secundum virtutem agenda, ideoque Aristoteles 10. Ethic. cap. 5. dicit, quod virtute præditus est regula, & mensura actuum humanorum, quia actus humani sunt tales, quales videntur virtute prædito. Secundò possumus de actibus humanis iudicare per modum cognitionis, eo pacto, quo qui scit scientiam moralem potest ex eius principiis iudicare de actibus humanis. Proportionaliter dupliciter possumus iudicare de Deo, & diuinis; primo per modum inclinationis, eo quod sumus benè dispositi ad Deum, & diuina; & hic habitus iudicandi per modum inclinationis habetur per infusionem, & spectat ad donum sapientiæ, & de eo 2. ad Corinth. cap. 2. dicitur: *Spiritualis homo indicat omnia*. Secundò per modum cognitionis: & hic habitus acquiritur studio, & est sapientia acquisita, licet procedat ex principiis habitus per reuelationem. Quia verò Hyerotheus de Deo, & diuinis rectè iudicabat, tum per donum sapientiæ infusæ per modum

modum inclinationis, tum per sapientiam acquisitam studio, & disciplina per modum cognitionis, ideo Dionysius de Div. nominibus cap. 2. dixit: *Hyerotheus doctus est, non solum discens, sed & patiens divina*. De sapientia, quæ est donum Spiritus Sancti, agit Sanctus Thomas ex professo 2.2. quæst. 45.

QVÆSTIO X.

Virum Deus sit subiectum Theologiæ.

S. Th. q. 1. art. 7.

1. **V**idetur subiectum sacre doctrinæ non esse Deus: primò quia ex Aristotele 1. poster. text. 1. ad subiectum scientiæ requiritur, ut de eo supponatur, quod est, & quid sit, ut habeat passiones, & proprietates, ut habeat principia, & causas, propter quas ipsi conveniant passiones, & proprietates, & ut scientia demonstret de ipso passiones, & proprietates; sed nulla ex his conditionibus convenit Deo; ergo &c. Probatur minor: primò enim in Theologia de Deo non supponitur, sed demonstratur, quod sit, cum nulla scientia demonstret de suo subiecto, quod est. Secundò de Deo non potest cognosci, quid sit, cum non possit de Deo à viatoribus haberi cognitio quidditativa: ideoque Damascenus lib. 3. de Fide cap. 24. dicit: *Impossibile est nos in hac vita cognoscere, & dicere, quid sit Deus*. Tertiò consequenter non possumus habere definitionem Dei. Quartò Deus nullas habet passiones, & proprietates. Quintò demùm cum omnia, quæ conveniunt Deo, sint incausata, non habent principia, & causas, propter quæ conveniant Deo.

2. Secundò subiectum scientiæ comprehendit, & continet sub se omnia, de quibus agitur in tali scientia; sed Deus non comprehendit, & continet omnia, de quibus agitur in sacra doctrina: nam non comprehendit sub se creaturas, & mores hominum, de quibus tamen agitur in sacra doctrina; ergo &c.

3. Tertiò videtur, quod Theologia non habeat pro obiecto attributionis Deum. Theologia enim proportionaliter correspondet Metaphysicæ; sed Metaphysica non habet pro subiecto attributionis Deum, sed ens separabile à materia; ergo.

4. Quartò catenus Deus esset obiectum attributionis in Theologia, quatenus est nobilissimum inter omnia obiecta, quæ considerantur in Theologia; sed hæc ratio non valet; alioquin Deus esset etiam obiectum attributionis in Metaphysica, homo esset obiectum attributionis in Physica, cum sit nobilissimum obiectum inter corpora naturalia, de quibus agit Physica; ergo &c.

5. Respondeo, quod subiectum sacre doctrinæ est Deus, ideoque sacra doctrina vocatur Theologia, idest sermo de Deo.

6. Probatur primò: nam ita se habet subiectum ad scientiam, sicut obiectum proprium ad potentiam, vel habitum; sed illud est obiectum proprium potentiae, vel habitus, sub cuius ratione omnia referuntur ad potentiam, vel habitum: ex. gr. obiectum proprium potentiae visivæ est lucidum, & coloratum, quia omnia sunt visibilia, & referuntur ad potentiam visivam sub ratione lucidi, & colorati: obiectum proprium habitus medicinæ est animal sanabile, quia omnia spectant ad considerationem medicinæ, in quantum habent ordinem ad animal sanabile; ergo subiectum scientiæ est, sub cuius ratione omnia spectant, & considerantur à tali scientia; sed omnia, quæ considerantur in Theologia, considerantur sub ratione Dei, hoc est in quantum sunt Deus, vel habent ordinem ad Deum, tanquam ad principium, vel finem; ergo Deus est subiectum Theologiæ.

7. Ex hac ratione constat Sanctum Thomam nomine subiecti scientiæ intelligere illud, quod recentiores vocant obiectum attributionis. Patet: nam recentiores obiectum attributionis vocant illud, quod ita primò, & per se consideratur à scientia, ut omnia alia considerentur ratione ipsius, & in quantum habent aliquem ordinem ad ipsum; sed hoc idem Sanctus Thomas vocat subiectum scientiarum; ergo. Deus igitur in sacra doctrina est subiectum, seu obiectum attributionis; omnia alia, quæ Deus non sunt, sed habent ordinem ad Deum, sunt obiecta merè attributa: proportionaliter ac in medicina, animal sanum est obiectum attributionis, omnia alia sunt obiecta attributa. Rursus sicut in medicina obiectum communis, hoc est continens omnia, quæ quomodocumque considerantur in medicina, est sanum secundum totam suam analogiam, hoc est in quantum continet animal sanum, & omnia, quæ habent aliquem ordinem ad animal sanum; sic in sacra doctrina obiectum communis est ens divinum secundum totam suam analogiam, hoc est in quantum continet Deum, & quæ dicunt ordinem ad Deum.

8. Debet adverti, quod licet in alijs potentijs, habitibus, & scientijs, subiectum assignetur sub aliqua ratione communi generica, vel specifica, eo pacto, quo obiectum potentiae visivæ est color in genere, subiectum physicæ est ens naturale in genere; tamen in sacra doctrina subiectum assignatur Deus sub ratione numerica Dei. Disparitas est, quia alia obiecta non sunt à nobis scibilia, nisi vel sub aliqua ratione universali generica, vel specifica: at Deus est scibilis sub ratione numerica huius Dei.

9. Probatur secundò conclusio: nam quia tota scientia continetur in principijs, idem est subiectum principiorum, ac totius scientiæ: ex. gr. quia principia Physicæ habent pro subiecto ens naturale, & de ipso enunciant aliqua per se nota, tota etiam Physica habet pro sub-

iecto